

Sirotinjski combo 3 - Izbor tekstova

Web-platforma "Centar za socijalna istraživanja" <http://www.csi-platforma.org/>

Marlene Göring

Svaki četvrti zaposleni radi vikendom

Broj bolovanja zbog stresa u porastu

Preko dana, uveče kod kuće, vikendom i još noću: radi se sve češće izvan tipičnog radnog vremena. Atipično radno vreme postaje sve rasprostranjenije. To je pokazala interpelacija poslaničke grupe Levice (Die Linke) saveznoj vladi. Za 8,9 miliona ljudi, jednu četvrtinu ukupno zaposlenih, rad vikendom predstavlja normalnu pojavu. To je porast u odnosu na 2001. godinu, kada je vikendom radilo oko 6,7 miliona zaposlenih. U porastu je i rad po različitim smenama. Od 2001. do 2011. je broj ljudi koji rade po naizmeničnim smenama porastao sa 4,8 na 6 miliona. Oko 3,3 miliona zaposlenih radi u vreme dok ostali spavaju. Time je noćni rad dostigao najveću stopu nakon 2008. godine.

Vozaci kamiona, kancelarijsko osoblje, pre svega ono na vodećim funkcijama, i inženjeri su u proseku najčešće pogodeni predugackim radnim vremenom. Savezna vlada je ipak naglasila da je to »još uvek izuzetak«: samo 1,92 miliona zaposlenih provodi na poslu više od 48 casova nedeljno. Uprkos tome, broj radnika koji rade prekovremeno je za poslednjih 10 godina porastao za 23 procenta. Ukupno gledano, broj prekovremenih radnih casova nalazi se u blagom porastu, dok je istovremeno broj placenih prekovremenih radnih casova opao. U toku poslednjih deset godina je i broj zaposlenih, koji rade u večernjim casovima, porastao i to za 46 procenata.

Novi fleksibilni modeli rada objašnjavaju ove brojeve samo uslovno. Savezna vlada raspolaže podacima o ovoj problematici samo iz 2001, 2004 i 2010. godine. Prema poslednjim podacima, broj onih zaposlenih koji su mogli da odlucuju o fleksibilnosti svog radnog vremena se smanjio za 5% i sada iznosi 25 procenata. »Fleksibilni radni modeli, kao što su oni uobicajeni u industriji, imaju malo veze sa tim« navodi Karl Brenke, ekspert za tržište rada pri Nemackom institutu za istraživanje privrede (DIW). Dok su se u pojedinim branšama izmenile potrebe klijenata, u drugima se kao problematice pokazuju konkurencija i satnica. »Jedan vozac, na primer, mora da radi i vikendom, da bi uopšte mogao da ostvari podnošljivi nivo zarade«, kaže Brenke.

»Alarmantnim« opisuje rezultate interpelacije Jutta Krelman (Jutta Krellmann), portparolka poslaničke grupe Levice zadužena za pitanja rada i saodlucivanja. Zato što je istovremeno broj psiholoških uzroka za bolovanja udvostrucen: 59,2 miliona dana bolovanja iznosio je taj broj 2011. godine. Krelmanova zato zahteva uvođenje odredbe o zaštiti od stresa u Zakon o zaštiti na radu. »Nestanak granice između radnog i slobodnog vremena je apsolutno nezdrav za zaposlene i njihove porodice«, navodi i Anelie Buntentbah (Annelie Buntentbach), članica uprave Saveza sindikata (DGB). Ministarka rada Ursula fon den Lejen (von den Leyen) tek se pre nekog vremena, prilikom sastanka sa predstavnicima sindikata i udruženja poslodavaca, oglasila u vezi sa odlukom o preduzimanju jedne takve zakonske mere.

Izvor: Marlene Göring, »Jeder Vierte arbeitet am Wochenende«, Neues Deutschland, 42, 19. 02. 2013, 06

Bedni posao sa radnim ugovorima

Velik broj poslodavaca pokušava da radnim ugovorima obori najamninu. To može voditi izbiljnoj podeli na tržištu rada: na kraju dolazi do opšteg pada najamnina. U pogledu zakonske regulacije politika bespomoćno zaostaje.

Ponekad se visina prihoda može prepoznati već prema radnom odelu. Na primer, u supermarketu: zaposleni, koji razvrstavaju robu po regalima i pri tome nose jaknu sa imenom samog supermarketa, kao što su Rewe ili Edeka, zarađuju najčešće oko 11 eura po satu. Kolege koje stoje malo dalje kod regala i nose jaknu sa logom eksterne firme, dobijaju nešto malo više od polovine tog iznosa, oko 6 eura po satu.

Ista vrsta rada, ali manje novca – ovo carobno obaranje nadnica je moguće kroz takozvane radne ugovore, koji od pre nekog vremena postaju sve popularniji među poslodavcima. Na primer, osoblje zaduženo za popunjavanje regala se ne angažuje direktno od strane supermarketa, već od strane podizvodaca. Ove eksterne firme sklapaju ugovore sa supermarketima o popunjavanju regala. I klanice i lanci drogerija sve češće angažuju svoje zaposlene preko eksternih firmi i radnih ugovora.

Razlog: radnici zapošljavani preko posredničkih agencija, koji su ranije vrlo rado angažovani od strane poslodavaca, postali su u međuvremenu skupi za njih. Od početka 2012. godine na snazi je uredba o minimalnoj nadnici za radnike angažovane preko posredničkih agencija, koja iznosi 8,19 eura na zapadu t.j. 7,50 eura na istoku Nemačke. Osim toga, ovi radnici mogu biti angažovani samo na određeno vreme (ne bi li se tako onemogućila potpuna zamena redovno zaposlene radne snage radnicima angažovanim preko posredničkih agencija – prim.prev.). Stručnjaci za pitanja rada i zapošljavanja se još uvek spore gde se tačno nalazi ta granica, ali u svakom slučaju, preduzeća više ne smeju da dugoročno angažuju ovu vrstu radne snage.

Jedinstvenost sa raspoložnim sindikatima

Osim toga, u okviru pogađanja oko tarifa za ovu vrstu radnika (nem. Leiharbeiter) poslodavci su ostali bez jednog vrlo ugodnog sparing partnera. Naime, demohrišćanski sindikat CGZP je sa poslodavcima godinama sklapao (za poslodavce) vrlo povoljne tarifne sporazume, zbog čega je Savezni sud za pitanja rada ovom sindikatu oduzeo pravo da pregovara o tarifama. Od tog vremena sa poslodavcima o tarifama pregovaraju popuštajući manje skloni sindikati. Zbog toga su mnogi poslodavci izgubili volju da angažuju ovakvu vrstu radne snage.

Radni ugovori predstavljaju dobrodošao put za izlazak iz ove situacije. U njima ne postoji odredba o minimalnoj nadnici, a osim toga tu je još jedan raspoložni demohrišćanski sindikat: DHV, koji je ranije predstavljao deo sindikata CGZP. Sa udruženjem poslodavaca »Instore und Logistik Services« ovaj sindikat je sklopio tarifni ugovor, kojim je predviđen minimalac od 6,63 eura na Zapadu i 6,12 na Istoku.

To svakako nije u interesu zaposlenih. »Da se pretpostavi da u članstvu DHV-a nema radnika zaduženih za popunjavanje regala, koji bi onda odobrili ovoj organizaciji da za njih izdejstvuje minimalac od šest eura«, kaže Peter Šuren (Schüren), profesor radnog prava na univerzitetu u Minsteru.

Obaranje najamnina na račun radnih mesta sa punim radnim vremenom

Tako je na dnu tržišta rada nastala nova niša sa ekstremno niskim najamninama. To nije problem samo za zaposlene pri eksternim firmama-podizvodacima, koji za 6 eura po satnici moraju popunjavati regale ili seci meso. Podela tržišta rada na redovno zaposlene, zaposlene preko agencija za posredovanje (koji rade za minimalac) i radnu snagu angažovanu preko radnih ugovora, koja radi za nadnice manje od minimalnih, nanosi štetu svim zaposlenima. Redovno zaposleni takode vrlo teško mogu izdejsstvovati bilo kakvo povećanje nadnica, kada njihovi šefovi za deo radne snage placaju znatno manje. »Oni se moraju pribojavati da ce biti zamenjeni radnom snagom angažovanom preko agencija ili preko radnih ugovora«, navodi profesor radnog prava iz Bremena Vofgang Dojbler (Wolfgang Däubler). »Jeftina konkurencija se nalazi pred vratima i ako se ova vrata ne drže zatvorenim putem stroge regulacije, ona ulazi u polje rada i to za posledicu ima smanjenje broja redovnih radnih mesta«. I politicarka iz partije Zelenih, Beate Miler-Gemeke (Beate Müller-Gemmeke) strahuje, da ce se »zaposleni podeliti«.

Zeleni i Levica želeli su da ovaj problem bude zakonski regulisan još u toku proteklog leta, ali je njihova zakonska inicijativa propala. Sada, u izbornoj godini, ova tema ima vecu težinu. SPD je upravo predstavio jedan predlog zakona, kojim bi se trebala suzbiti zloupotreba radnih ugovora. I Levica je odmah istupila sa slicnim predlogom. Cak i ministarstvo rada Ursule fon den Lejen (von den Leyen) namerava da na jednom simpozijumu sa sindikatima, poslodavcima i ekspertima analizira ovu temu. »Tu vidimo potrebu delovanja«, kaže jedna glasnogovornica ministarstva.

Mere koje predlaže SPD lako mogu biti zaobidene

Politicke partije su do sada ipak zaostajale za dovitljivim poslodavcima. To pokazuje i predlog zakona SPD-a. *Drugovi*¹ predlažu uvođenje sedam kriterijuma, pomocu kojih sudovi za radne sporove mogu jednostavnije prepoznati zloupotrebu radnih ugovora. Prilikom sklapanja jednog pravog radnog ugovora, podizvodaci moraju preuzeti kompletnu organizaciju rada, što podrazumeva i prisustvo poslovođa iz firme-podizvodaca na licu mesta. Ako jedna firma jednostavno pošalje svoju radnu snagu u supermarket, a onda poslovođa supermarketa određuje ko koji regal i kada treba da popuni, onda nije rec o radnom ugovoru, vec o jednoj vrsti posrednickog angažmana, za koju mora biti isplacena minimalna najamnina. Upravo ovu granicu SPD želi da ucini jasnijom.

»Ovim merama se profesionalci u ovim branšama ne mogu zaustaviti«, kaže Wolfgang Dojbler. »Oni mogu sve tako organizovati, da se nikakva zloupotreba ne može sudski dokazati«. Dovoljno bi bilo da eksterna firma pošalje svoju radnu snagu i sa njima jednog poslovođu. »Onda taj poslovođa dobije od poslovodstva supermarketa uputstva o tome koje zadatke treba obaviti i jednostavno prosledi ta uputstva dalje zaposlenima na popunjavanju regala«.

Minimalac kao lek

»Postoji velika odlucnost za nalaženjem rupa u zakonskoj regulativi«, jasno kaže predstavnica Zelenih Beate Miler-Gemeke. Na kraju ce to biti jedna utakmica između dampinga najamnina i zakonske regulacije.

Iz tog razloga i strucnjak za radno pravo Peter Šuren ne drži mnogo do SPD-ovog predloga. »Taj je predlog napravljen na brzinu i na kljucnim mestima pruža vrlo malo«. Umesto beskorisnih pomoci za razgranicavanje razlicitih vrsta rada, trebalo bi se bolje

¹ »Drugovi« (Genossen) je kolokvijalni naziv u nemackoj javnosti za politicare i, uopšte, clanove SPD-a (prim.prev.).

zabaviti suštinom problema: »radna snaga je u mnogim branšama ekstremno loše placena«, kaže Šuren.

Pri tome mogu pomoci, na primer, uvođenje jedne opšte važeće minimalne najamnine ili strožija kontrola sindikata koji obaraju nadnice, kao što je spomenuti DHV. I kelnski stručnjak za radno pravo Ulrich Prajs (Ulrich Preis) zahteva jedno sveobuhvatno rešenje. »Dobro stanje na nemackom tržištu rada je dobrim delom zasnovano na velikom prekarnom sektoru«, navodi. »Politika bi se morala u osnovi zapitati: da li je rad po bilo koju cenu zaista uvek bolji od nezaposlenosti?«

Izvor: <http://www.spiegel.de/karriere/berufsleben/werkvertraege-unterlaufen-mindestlohn-bei-leiharbeit-a884615.html>

Thomas Öchsner

Liberali nametnuli ulepšanja

Cetiri miliona Nemaca radi za satnicu nižu od 7 eura – ipak, u izveštaju o siromaštvu Savezne vlade ovaj broj se više ne javlja. Na pritisak ministra privrede Roeslera (Rösler) su svi negativno intonirani delovi izbrisani. Na nekim mestima su čak zamenjeni upravo suprotnim ocenama.

Pod pritiskom saveznog ministra privrede Roeslera (FDP), ispeglani su ključni delovi Izveštaja o siromaštvu i bogatstvu Savezne vlade. Tako je nalaz »privatna svojina u Nemackoj je izrazito neravnomerno raspodeljena« izbrisan iz finalne verzije izveštaja. Savezna vlada treba da ove srede odobri konačnu verziju.

Šest meseci nakon što je u javnost izašao predlog Izveštaja, koji je na 500 strana pripremio Ministarstvo za rad Ursule fon den Lejen (von den Leyen), iz njega su izbaceni brojni kritički delovi. Na primer, u izveštaju se ne može više naći nalaz da je 2010. više od 4 miliona ljudi radilo za bruto satnicu manju od 7 eura. Nakon usaglašavanja sa drugim ministarstvima, uklonjene su i sledeće recenice: »Dok je razvoj najamnina u gornjem platnom delu pokazao pozitivni rast, u proteklih deset godina je zabeležen pad visine najamnina na slabo placenim poslovima«. To pogada »osećaj ravnopravnosti kod stanovništva«. Sada umesto toga stoji sledeći nalaz: pad realne visine najamnina u donjoj grupi prihoda predstavlja »izraz strukturalnog poboljšanja«, zato što je »između 2007. i 2011. velik broj nezaposlenih ili nedovoljno zaposlenih preuzeo pozicije sa punim radnim vremenom u sektoru slabo placenih poslova«.

U prvoj verziji izveštaja navodi se, između ostalog, i sledeće: »razlika u prihodima se sve više povećava«. Sada na ovom mestu stoji suprotna tvrdnja: »neravnomernost prihoda se smanjuje«. Prilikom prerade izveštaja, vlada se oslanjala na nalaze Nemackog instituta za privredna istraživanja (DIW), koji pre svega uočava pozitivne efekte ekspanzije na tržištu rada. U izveštaju se nagoveštava da su 2008. najbogatija domaćinstva raspolagala sa 53% ukupne neto imovine u zemlji, dok je 1998. postotak imovine u vlasništvu gornjih 10 posto domaćinstava iznosio 45 procenata. Donja polovina domaćinstava u Nemackoj je 2008. zajedno raspolagala sa svega 1% imovine – 1998. postotak imovine u vlasništvu donje polovine stanovništva iznosio je 3 procenta.

Šef FDP-a (liberalne partije – prim. prev.) Roesler je nakon prve verzije izveštaja jasno stavio do znanja da ona ne odgovara »mišljenju Savezne vlade« i da se on ne slaže sa nalazima o društvenim podelama. Tako sada na početku dokumenta stoje nalazi o dobrim tendencijama na nemackom tržištu rada i o rešavanju problema dugoročne nezaposlenosti.

»Nemackoj je, za razliku od mnogih drugih zemalja, uspelo da ograniciti uticaje privredne i finansijske krize i stabilizuje postojece imovinsko stanje privatnih domacinstava«, navodi se u izveštaju. Opozicija, savez sindikata (DGB) i socijalna udruzenja su, nakon saznanja o izmenama u izveštaju, prebacile vladi zbog njene taktike ulepšavanja.

Izvor: <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/armutsbericht-der-regierung-fdp-setzt-sich-mit-beschoenigungendurch-1.1616717>

Klinikama nedostaje 162.000 zaposlenih

»Koliko ima zaposlenih u vašem odeljenju? Koliko bi zaposlenih moralo biti, da bi se radom obezbedio potreban kvalitet?« Ova pitanja su 19. februara 2013. aktivisti sindikata Ver.di postavili zaposlenima u ukupno 200 klinickih centara u Nemackoj. Ne samo medicinskom osoblju, nego i zaposlenima u bolnickim kuhinjama, praonicama, osoblju zaduzenom za tehnicke poslove i higijenu. Prema nalazima, u nemackim klinikama bi se moralo zaposliti još oko 162.000 osoba. Samo u bolnici u Sulzbahu (Sulzbach) u pokrajini Saarland nedostaje 146 zaposlenih, da bi se mogle pružiti medicinske usluge odgovarajuceg kvaliteta. Upravnica jednog odeljenja je, na primer, odgovorila sledece: »Kada sam 1999. zapocela sa radom, bilo nas je 8 kolega i koleginica u odeljenju. Danas nas je samo cetvoro, iako se obim rada višestruko povecao«.

Anketom koju je realizovao Ujedinjeni sindikat usluga – Ver.di je obuhvaceno 3.900 bolnickih odeljenja, ciji su zaposleni anketirani o opterecenju na poslu i uslovima rada. Od ukupnog broja radnih mesta, koji prema nalazima ove ankete nedostaju, 70 hiljada se odnosi na sektor nege, a 92 hiljade mesta bi trebalo otvoriti u sferi medicinskih usluga, medicinsko-tehnickih službi, upravljanja i ostalih usluga. Treba primetiti da je 82% personala u oko 2.000 bolnica u zemlji zaposleno na poslovima nege i medicinskih usluga. »Besmislena konkurencija između bolnica i problem sa vrlo niskim udelom strucne radne snage moraju biti okoncani«, kaže clanica uprave sindikata Ver.di Elen Paške (Ellen Paschke). Radna opterecenja su u mnogim bolnicama prešla svaku meru. »Moraju biti uspostavljeni kriterijumi koji ce biti na korist pacijenata«, navodi Paškeova.

Ova anketa o stanju u bolnicama je prva ove vrste. Do sada je potreba za radnom snagom pre svega procenjivana na osnovu poslovnih kriterijuma samih zdravstvenih ustanova, dok opterecenja na radu, uslovi rada i potrebe pacijenata uopšte nisu zajednicki uzimani u obzir. Paškeova naglašava, da se bolnicke usluge ne smeju orijentisati prema cisto tržišnim pravilima. »Ko leži kao pacijent na urgentnom odeljenju, kao ucesnik na tržištu nema više nikakvog izbora«. Do sada je u bolnici u Sulzbahu bilo 620 radnih mesta. Ona su sertifikovana posebnim »ver.difikatom« (ver.di sertifikatom) sa pecatom »Tvoja bolnica ima ver.di potvrdu«, isto kao i 146 radnih mesta koja nedostaju. Ocena za ovu bolnicu glasi »opterecenje na radu je nepodnošljivo«. Svako pojedinačno odeljenje ove bolnice dobilo je jednu takvu potvrdu sa istim nalazom. I u svim ostalim bolnicama, kako se pokazalo, nalazi su vrlo slicni.

Ne samo iz tog razloga je ver.di u prolece 2011. pokrenuo kampanju »Smanjiti pritisak« (Der Druck muss raus). Ovi nalazi omogucavaju povecanje pritiska na bolnicke uprave i politicke krugove. Zaposleni u zdravstvu i sindikat ver.di zahtevaju ništa manje nego jednu pravu zdravstvenu zaštitu, zakonsko rešenje u vezi sa zapošljavanjem personala i više novca za klinike. Zato što se kroz rad ne sme obolevati i zato što samo sa dovoljnim brojem zaposlenih mogu biti pružene dobre zdravstvene usluge.

Izvor: <http://www.verdi.de/themen/arbeit/++co++52cc252c-7a86-11e2-b5ee-52540059119e>

Stigma na tržištu rada

Bez plaćenog odmora, u slučaju bolesti se ne dobija plata, nema prelaza ka regularnom zaposlenju: minidžobovi nisu ispunili nade koje su ulagane u njih. Savezna vlada ipak ignoriše činjenice i umesto toga je povećala granicu za prihode oslobođene poreza.

Činjenice su kristalno jasne: velik broj poslodavaca ne daje minidžoberima plaćeni godišnji odmor i ne isplaćuje im plate u slučaju bolesti. Vecina žena koje su zaposlene na poslovima do 450 eura mesечно, ne uspeva da pređe na regularno radno mesto sa delimičnim ili punim radnim vremenom. Rad na crno je uvođenjem minidžobova dobio na zamahu.

To navode zaposleni na minidžobovima, a delom čak i njihovi poslodavci, kako to pokazuju dve nove studije. Ipak, ako se zanemare istupi ministarstava za rad i za porodicu, Savezna vlada se ponaša kao da nema kršenja zakona i pogrešnih stimulacija.

Deset godina nakon reforme politike zapošljavanja može se izvesti konačni zaključak: tadašnje nade nisu ispunjene. Minidžobovi su možda obuzdali rad na crno u privatnim domaćinstvima. U privredi, međutim, oni često predstavljaju veo kojim se prikriva isplaćivanje u gotovini.

Za žene, koje su prepuštene same sebi i moraju da se isključivo oslanjaju na minidžbove, ova vrsta zaposlenosti direktno vodi ka siromaštvu u starosti. I još gore: dugotrajno obavljanje jednog minidžoba postaje stigma, zato što šanse za nalaženjem jednog regularnog radnog mesta čini otežava, umesto da olakšava.

Vlada bi morala da ima nekog pojma o tome. U koalicionom ugovoru između vladajućih stranaka (sklopljenom 2009. godine – prim.prev.) kao cilj stoji i »snaženje prelazne funkcije minidžobova ka regularnom zaposlenju«. Umesto toga su CDU i FDP razvili sistem pogrešnih privilegija: granica zarade oslobođena oporezivanja (i obaveze socijalnog i zdravstvenog osiguranja – prim.prev.) je podignuta sa 400 na 450 eura.

Izvor: <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/minijobs-stigma-am-arbeitsmarkt-1.1627822>

